

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา กับการจัดการเรียนรู้ปกติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา กับการจัดการเรียนรู้ปกติโดยมีสมมติฐานของการวิจัยว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางนาฏศิลป์ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียน ที่จัดการเรียนรู้โมเดลซิปปาแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ปกติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 2 (วัดช้างใหญ่) อำเภอบางไทร จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ที่ได้รับการเลือกแบบเจาะจงจากห้องเรียนตาม สภาพจริงมา 2 ห้องเรียน จับฉลากเป็นกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน และกลุ่มควบคุมที่เรียนโดยจัดการเรียนรู้ปกติ 1 ห้องเรียน จำนวน 24 คน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มละ 14 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา จำนวน 14 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ปกติ จำนวน 14 แผน แบบทดสอบวัดความรู้ทางนาฏศิลป์ จำนวน 30 ข้อ แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และแบบ ประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ ตรวจสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยความรู้ทางนาฏศิลป์หลังเรียนวิชานาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โมเดลซิปปาสูงกว่าการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คะแนนเฉลี่ยทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์หลังเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โมเดลซิปปาสูงกว่าการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์หลังเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดการเรียนรู้โมเดลซิปปาสูงกว่าการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความรู้ ทักษะปฏิบัติ และความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติ มีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติมีความรู้ทางนาฏศิลป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางนาฏศิลป์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ปกติ ทั้งนี้เนื่องมาจากการสอนวิชานาฏศิลป์โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปาใช้หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 ผู้สอนสำรวจความรู้เดิม/ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ใหม่ เป็นการตรวจสอบความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ขั้นที่ 2 ผู้สอนกระตุ้นนักเรียนในการแสวงหาความรู้ใหม่ ใ้ให้นักเรียนเกิดข้อสงสัย ข้อคำถามในขณะที่เรียนเพื่อนำไปสู่การคิดประดิษฐ์ทำซ้ำ ขั้นที่ 3 ผู้สอนเน้นใ้ให้นักเรียนทำความเข้าใจกับข้อมูลสามารถเปรียบเทียบข้อมูลหรือความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ นักเรียนสร้างความรู้โดยใช้กระบวนการคิดเป็นวิธีการสร้างความรู้โดยฝึกใ้ให้นักเรียนใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการตีความ ทักษะการสรุปลงความคิดเห็น ขั้นที่ 4 นักเรียนนำเสนอข้อมูลแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเป็นการนำข้อมูลความรู้ที่รวบรวมไว้มาแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเป็นการขยายความรู้ความเข้าใจของตนใ้กว้างขึ้น ขั้นที่ 5 ผู้เรียนสรุปแสดงผลงานและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ เป็นการประมวลความรู้ทั้งหมดและวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนจากกิจกรรมต่างๆ ขั้นที่ 6 แสดงผลงาน นักเรียนร่วมกันนำเสนอโดยแสดงเป็นกลุ่มหน้าชั้นเรียน และขั้นที่ 7 นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ จะช่วยใ้ให้นักเรียนเกิดความรู้เพิ่มเติมขึ้น

จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้น ดังกล่าวประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การร้องเพลง การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย การนำเสนอผลงาน การทำงานกลุ่ม การฝึกทักษะปฏิบัติทำซ้ำต่างๆจะเห็นได้ว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางปัญญา และการลงมือปฏิบัติจริง การได้คิดอย่างอิสระ ทำใ้ให้นักเรียนได้พัฒนา

ความคิดระดับสูง และทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์จริง จึงเป็นการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายสอดคล้องกับทฤษฎี แจมมณี (2545 : 27) ได้กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ ต่อเมื่อนักเรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลประสบการณ์ใหม่ๆเข้ามา และมีโอกาสได้ใช้กระบวนการ ทางสติปัญญาของตนในการคิดค้นกรองข้อมูลทำความเข้าใจเชื่อมโยงข้อมูลความรู้ใหม่กับความรู้ เดิม และสร้างความหมายข้อมูลความรู้ด้วยตนเองอันจะส่งผลถึงความเข้าใจและการคงความรู้ นั้น”

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การทำงานร่วมกับเพื่อนการฝึกปฏิบัติทำซ้ำ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ อันเป็นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้ (ทฤษฎี แจมมณี. 2545 : 27) นอกจากนี้ สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์ (2544 : 86) ได้ค้นพบผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปาเพื่อการเรียนรู้ทาง ประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยรูปแบบการเรียนการสอน ชิปปาเพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการ วิเคราะห์และเจตคติต่อความรักชาติหลังการทดลอง สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียน การสอนชิปปาเพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ทักษะการ วิเคราะห์และเจตคติต่อความรักชาติหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ ทักษะการวิเคราะห์และเจตคติต่อความรักชาติหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจิรินันท์ บุญเรือน (2544 : 118-119) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้ รูปแบบการเรียนการสอนชิปปา ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน ชิปปาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดย ใช้รูปแบบการเรียน การสอนโดยโมเดลชิปปาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่ ได้รับการสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง ให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาควบคู่ไป กับกระบวนการ จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจในเนื้อหานั้นๆ ได้ดีกว่าการที่ผู้เรียนได้รับ จากการบอกเล่าของผู้สอน และยังส่งผลให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปามีทักษะปฏิบัติสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดความชำนาญ เกิดความสวยงาม มีความกล้าแสดงออก มีความมั่นใจในตนเอง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนได้ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียน สนใจและสนุกกับการเรียน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของสมศักดิ์ สันธุระเวช (2544 : 55) ที่ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัด มีความสามารถ ประสบการณ์ และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เมื่อเรียนรู้ร่วมกันทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนที่รู้น้อยกว่าสามารถเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์หรือมีทักษะปฏิบัติที่มากกว่าเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะ การจัดการเรียนรู้โดยโมเดลซิปปา นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ ควบคู่กับการแนะนำช่วยเหลือเสริมต่อระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ได้ใช้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติซึ่งกันและกัน ส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะปฏิบัติจากการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติทางนาฏศิลป์สวยงามมาก ปฏิบัติท่ารำได้อย่างอ่อนช้อย มีลีลาการรำที่สวยงาม มีความสุขกับการรำ ซึ่งสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้แสดงมาสู่ผู้ชมได้อย่างดี เข้าใจถึงความรู้สึกเมื่อผู้ชมได้ชมหรือรับฟังเพลงกรุงศรีอยุธยา ว่าทุกคนต้องมีความรัก ความสามัคคี รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เพื่อประเทศชาติบ้านเมือง และรู้คุณค่าของการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ให้อยู่คู่คนไทยไปตลอด

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในขั้นสูง โดยการฝึกฝนตนเอง และการหาประสบการณ์ในการแสดงให้ผู้เรียนนั้น สามารถทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการรำ มีความคล่องแคล่ว ประกอบกับลีลาที่อ่อนช้อย สวยงาม ต้องตาต้องใจผู้ชม นอกจากนี้ผู้เรียนยังเกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถทำให้นักเรียนมีความสุขกับการชมนานาฏศิลป์ไทย

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โมเดลซิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปามีความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ปกติ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา ประกอบด้วยขั้นตอนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับนักเรียน เน้นกิจกรรมให้นักเรียนได้รู้จักคิดสร้างสรรค์ จะเห็นได้จากกิจกรรมทั้ง 7 ขั้นตอนเปิด

โอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการทางสติปัญญา ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การซักถาม การศึกษาคนคว้า การทำงานกลุ่ม การระดมความคิด การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ การวิเคราะห์การเรียนรู้การแสดงผลงานหรือการนำเสนอ โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 4 นักเรียนสร้างความรู้โดยใช้ทักษะกระบวนการคิด ขั้นตอนที่ 6 นักเรียนแสดงผลงานโดยทำทำประกอบเพลงกรุงศรีอยุธยา โดยใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ และทักษะปฏิบัติ และขั้นที่ 7 นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะทักษะความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา ล้วนเป็นกิจกรรมแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ดังที่ พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 163) ได้กล่าวถึงแนวทางการสอน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า จะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็นหลายๆ แง่มุม สามารถคิดแก้ปัญหาได้ กระตุ้นนักเรียนให้กล้าแสดงความรู้สึกริ่กคิดออกมาในวิถีทางที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้จินตนาการของตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสาวิตรี ยิ้มช้อย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยโมเดลซิปปากับวิธีสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอน แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าว นักเรียนจะช่วยกันคิดทำรามีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำทำร่า กิจกรรมดังกล่าวยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ทั้งนี้ ความพร้อมในการเรียนรู้ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับผู้เรียน กู๊ด (Good. 1973 : 17) เชื่อว่าความพร้อมเกิดจากลักษณะทางวุฒิภาวะ ประสบการณ์และอารมณ์ของผู้เรียน ความพร้อมจึงเป็นการพัฒนาคนให้มีความสามารถที่จะเรียนหรือทำกิจกรรมได้เต็มที่ ทิศนา แคมมณี (2545 : 32) เชื่อว่า ความพร้อมในการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับนักเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้และรับรู้ได้เต็มที่ที่ประสบผลสำเร็จสูงสุดเมื่อนักเรียนมีความพร้อม และตัวอย่างประชากรในการทดลองอยู่ในช่วงวัย 10 - 11 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความสามารถในการใช้เหตุผล รู้จักคิดและมีความริเริ่ม ดังที่ เพียเจต์ (Piaget) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับแนวการพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กในระยยะ 7-11 ปี เป็นระยะ

ปฏิบัติการในรูปแบบ เป็นระยะที่เด็กจะมีความเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่ซับซ้อนมากขึ้น พัฒนาการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลสามารถสอนให้รู้จักแยกแยะบอกเหตุผลได้ว่าสิ่งใดไม่ควรทำ สอนให้นักเรียนปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวกับผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นวัยที่มีวุฒิภาวะพร้อม จึงเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการสอนแบบปกติแล้วเป็นการสอนที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม สมาชิกจะรับผิดชอบในกลุ่มของตนเองเท่านั้น หรืออาจแบ่งงานกันไปทำและนำผลงานมารวมกัน ซึ่งขาดการส่งเสริมการเรียนรู้กระบวนการทำงานกลุ่มที่สมาชิกควรปฏิบัติสัมพันธ์ต่อกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปราย ได้แสดงความคิดเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในความคิดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน ควรนำการจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปาไปใช้สอนสาระอื่นๆ ด้วย เนื่องจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางนาฏศิลป์หลังเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โมเดลชิปปาสูงกว่านักเรียนที่จัดการเรียนรู้ปกติ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะปฏิบัติของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โมเดลชิปปาสูงกว่านักเรียนที่จัดการเรียนรู้ปกติและค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โมเดลชิปปาสูงกว่านักเรียนที่จัดการเรียนรู้ปกติ
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ ควรนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โมเดลชิปปาไปเผยแพร่และฝึกอบรมครู รวมทั้งนำไปกำหนดนโยบาย และวางแผนงานวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาและหลักสูตร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โมเดลชิปปากับตัวแปรด้านอื่นเช่น ความคงทนต่อการเรียนรู้ เจตคติต่อการเรียน
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโมเดลชิปปากับการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3. การประเมินความคิดสร้างสรรค์ควรทำ วิ ธี ดี ตัวอย่างทำร่ำที่นักเรียนคิดทำร่ำขึ้นมาใหม่ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อจะได้เห็นลีลาทำร่ำ
4. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบความงามทางนาฏศิลป์ที่เป็นเชิงพรรณนาด้านคุณค่าทางจิตใจ มากกว่าการเปรียบเทียบทางด้านผลสัมฤทธิ์